NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA

L. A. GEELHOED

prednesené 1. februára 2005 [1]

I — Úvod

1. V prejednávanej veci Komisia Európskych spoločenstiev navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Helénska republika si tým, že neprijala v súlade s článkom 3 rozhodnutia Komisie 2003/372/ES z 11. decembra 2002 o pomoci, ktorú Grécko poskytlo v prospech Olympic Airways [*neoficiálny preklad*] (ďalej len „rozhodnutie") [2], v stanovenej lehote všetky opatrenia potrebné na vrátenie pomoci, ktorá bola posúdená ako protiprávna a nezlučiteľná so spoločným trhom (s výnimkou pomoci týkajúcej sa príspevkov IKA), alebo v každom prípade tým, že o nich v súlade s článkom 4 tohto rozhodnutia neinformovala Komisiu, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 3 a 4 tohto rozhodnutia a zo Zmluvy ES.

A — *Okolnosti predchádzajúce sporu*

2. Okolnosti predchádzajúce sporu boli podrobne opísané v rozhodnutí. Obmedzím sa preto na objasnenie skutkových okolností a procesných aspektov relevantných v predmetnom konaní, ktorého predmetom je výlučne údajné nesplnenie povinností, ktoré Grécku vyplývajú z článkov 3 a 4 uvedeného rozhodnutia.

3. Komisia v roku 1996 začala voči Grécku konanie podľa článku 88 ods. 2 ES, ktorého predmetom bola pomoc poskytnutá podniku Olympic Airways, čo viedlo k prijatiu rozhodnutia Komisie 1999/332/ES zo 14. augusta 1998 [3] týkajúceho sa záruk, zníženia a prevedenia dlhov, ktoré boli schválené v roku 1994, ako aj ďalších záruk a príspevkov kapitálu v celkovej výške 40,8 miliárd GRD; táto pomoc mala byť poskytnutá v troch fázach vo výške 19, 14 a 7,8 miliárd GRD. Jej poskytnutie sa viazalo na reštrukturalizačný plán revidovaný na obdo-

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. EÚ L 132, 2003, s. 1.

3 — Ú. v. ES L 128, 1999, s. 1.

bie rokov 1998 až 2002, ktorý podliehal osobitným podmienkam.

4. Rozhodnutím zo 6. marca 2002 začala Komisia konanie podľa článku 88 ods. 2 ES s odôvodnením, že uvedený reštrukturalizačný plán nebol realizovaný a že neboli splnené niektoré podmienky stanovené v rozhodnutí o schválení pomoci. Rozhodnutie o začatí konania bolo doplnené príkazom na poskytnutie informácií podľa článku 10 nariadenia (ES) č. 659/1999 [4].

5. Dňa 9. augusta 2002 Komisia zaslala Helénskej republike nový príkaz na poskytnutie informácií a predovšetkým žiadala o predloženie súvahy a číselných údajov o úhrade prevádzkových nákladov štátu. Odpovede gréckych orgánov na tieto výzvy považovala Komisia za nedostatočné.

6. Dňa 11. decembra 2002 Komisia vydala rozhodnutie, ktoré je predmetom tohto konania. Toto rozhodnutie obsahuje najmä zistenie, že väčšina cieľov reštrukturalizačného plánu nebola dosiahnutá a podmienky stanovené v rozhodnutí 1999/332 boli splnené iba čiastočne. Komisia v ňom okrem toho upozorňuje na skutočnosť, že toto rozhodnutie o schválení pomoci bolo zneužité. Ďalej poukazuje na existenciu nových foriem operatívnej pomoci, ktoré prevažne spočívali v tom, že Grécko tolerovalo neplatenie alebo odklad platenia príspevkov na sociálne zabezpečenie za mesiace október až december 2001, dane z pridanej hodnoty z palív a náhradných dielov, nájomného dlhovaného letiskám za obdobie rokov 1998 až 2001 vo výške 2,46 miliónov eur, letiskových poplatkov vo výške 33,9 miliónov eur a tzv. „spatosimo" poplatku (vyberaného od cestujúcich pri odlete zo všetkých gréckych letísk na účely rozvoja týchto letísk) vo výške 61 miliónov eur.

7. Výrok rozhodnutia Komisie znie:

„Článok 1

Reštrukturalizačná pomoc poskytnutá Gréckom Olympic Airways vo forme

a) záruk za úvery poskytnutých tomuto podniku do 7. októbra 1994 na základe článku 6 gréckeho zákona č. 96/75 z 26. júna 1975;

4 — Nariadenie Rady z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 83, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339).

b) nových záruk za úvery v celkovej výške 378 miliónov USD týkajúcich sa úverov na kúpu nových lietadiel, ktoré majú byť prijaté pred 31. marcom 2001, ako aj nevyhnutných investícii v súvislosti s premiestnením Olympic Airways na nové letisko Spata;

c) zníženia dlhu Olympic Airways o 427 miliárd GRD;

d) kapitalizácie dlhu spoločnosti vo výške 64 miliárd GRD;

e) príspevkov kapitálu vo výške 54 miliárd GRD, znížených na 40,8 miliárd GRD, ktoré boli poskytnuté v troch fázach v rokoch 1995, 1998 a 1999 vo výške 19, 14 a 7,8 miliárd GRD

sa považuje za pomoc, ktorá je podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy ES nezlučiteľná so spoločným trhom, keďže neboli splnené nasledujúce podmienky, za ktorých bola táto pomoc pôvodne schválená:

a) účinná realizácia reštrukturalizačného plánu zabezpečujúca dlhodobé fungovanie podniku;

b) dodržanie 24 osobitných záväzkov, ktorými bolo schválenie pomoci podmienené, a

c) pravidelná kontrola realizácie reštrukturalizačnej pomoci.

Článok 2

Pomoc, ktorú poskytlo Grécko vo forme tolerovania neustáleho neplatenia príspevkov na sociálne zabezpečenie, dane z pridanej hodnoty z palív a náhradných dielov dlhovanej spoločnosťou Olympic Airways, nájomného dlhovaného viacerým letiskám, letiskových poplatkov dlhovaného letisku Spata a iným letiskách a poplatku „spatosimo", nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Článok 3

1. Grécko prijme nevyhnutné opatrenia, ktorými zabezpečí vymáhanie pomoci nezlučiteľnej so Zmluvou ES vo výške 14 miliárd

GRD (41 miliónov eur) uvedenej v článku 1 a protiprávne poskytnutej pomoci uvedenej v článku 2 od príjemcu tejto pomoci.

2. Vymáhanie pomoci sa vykoná bezodkladne podľa postupov stanovených vnútroštátnou právnou úpravou, pokiaľ tieto postupy umožnia okamžitý a efektívny výkon rozhodnutia. Finančné sumy, ktoré majú byť vrátené, zahŕňajú dlhované úroky od poskytnutia pomoci príjemcovi až do jej skutočného vrátenia. Úroky sa vypočítajú na základe referenčnej sadzby používanej pre výpočet čistého dotačného ekvivalentu regionálnej pomoci.

Článok 4

Grécko do dvoch mesiacov od oznámenia tohto rozhodnutia upovedomí Komisiu o opatreniach, ktoré prijalo na vykonanie tohto rozhodnutia.

...“ [*neoficiálny preklad*]

8. Dňa 11. februára 2003 grécka vláda oznámila Komisii, že poverila nezávislú osobu preskúmaním, či Olympic Airways má ešte nejaké dlhy voči štátu, a či tento podnik bol zvýhodnený. Na základe získaných informácií grécka vláda vyhlásila, že nevyhovie článkom 3 a 4 rozhodnutia.

9. Dňa 6. marca 2003 oznámila Komisia gréckej vláde, že grécka vláda je povinná podriadiť sa uvedenému rozhodnutiu. Listom z 12. mája 2003 jej adresovala oznámenie, kde dodatočne vysvetľuje rozsah novej pomoci a žiada o poskytnutie podrobných informácií týkajúcich sa vrátenia sumy 41 miliónov eur, ako aj o poskytnutie dôkazov o uhradení dlhov Olympic Airways uvedených v článku 2 rozhodnutia.

10. Grécke orgány odpovedali listom z 26. júna 2003. Pokiaľ ide o vymáhanie sumy 41 miliónov eur, ktorá bola poskytnutá v druhej fáze opatrení kapitálovej pomoci, oznámili, že do konca augusta 2003 rozhodnú o vymáhaní tejto pomoci, zatiaľ čo právne účinky rozhodnutia a prebiehajúce konanie sa ešte skúmajú. Okrem toho uviedli, že Olympic Airways plánuje uhradiť dlh vo výške 2,46 miliónov eur z titulu nájomného, ktoré dlhuje letiskám.

11. V súvislosti s dlhmi voči IKA (správa sociálneho zabezpečenia) v celkovej výške 27,4 milióna eur sa grécke orgány odvolali na uzatvorenú dohodu, ako aj na platbu vo výške 5,28 miliónov eur, v dôsledku čoho nie je možné hovoriť o tolerovaní dlhu.

12. Pokiaľ ide o letiskové poplatky vo výške 33,9 milióna eur dlhované letisku Spata, grécke orgány sa odvolávajú na to, že vzhľadom na spôsob správy tohto letiska, nemajú v tomto smere právomoc. Poukázali však na zaplatenie sumy 4,83 miliónov eur, ku ktorému došlo na základe dohody uzatvorenej v tejto súvislosti, a predložili dôkaz o zaplatení tejto sumy. Okrem toho uvedená dohoda predpokladá zaplatenie dlhu v dvanástich štvrťročných splátkach. Uviedli, že celá suma bude zaplatená v apríli 2005.

13. Pokiaľ ide o dlh vo výške 61 miliónov eur na poplatku, ktorý sa označuje ako „spatosimo", grécke orgány uviedli, že v súlade s uzatvorenou dohodou bolo zaplatených 22,8 miliónov eur. O úhrade tejto sumy, ako aj o ďalších platbách, predložili doklady. V súvislosti s dlhmi voči ministerstvám a verejným inštitúciám vo výške 28,9 miliónov eur poukázali na to, že tieto záväzky sú neurčité z dôvodu chýbajúcich údajov týkajúcich sa leteniek vydaných v prospech zamestnancov.

14. Keďže Komisia považovala tieto vysvetlenia za nedostatočné, podala predmetnú žalobu, v ktorej navrhuje, aby Súdny dvor

— určil, že Helénska republika si tým, že neprijala v súlade s článkom 3 rozhodnutia v stanovenej lehote všetky opatrenia potrebné na vrátenie pomoci, ktorá bola posúdená ako protiprávna a nezlučiteľná so spoločným trhom (s výnimkou pomoci týkajúcej sa príspevkov IKA), alebo v každom prípade tým, že o nich v súlade s článkom 4 tohto rozhodnutia neinformovala Komisiu, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 3 a 4 rozhodnutia a zo Zmluvy ES,

— zaviazal žalovanú na náhradu trov konania.

15. Grécka vláda navrhuje, aby Súdny dvor žalobu zamietol a zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

II — Posúdenie

A — *Úvodné poznámky*

16. Zo spisu vyplýva, že medzi Komisiou a Helénskou republikou sú sporné tri otázky:

— vrátenie sumy 41 miliónov eur. Ide tu o druhú fázu reštrukturalizačnej pomoci uvedenej v článku 1 rozhodnutia, ktorá bola v prospech Olympic Airways poskytnutá v septembri 1998. Táto suma je výslovne spomenutá v článku 3 ods. 1 rozhodnutia,

— vrátenie „novej pomoci", na ktorú sa vzťahuje článok 2 rozhodnutia. Jej výška v samotnom rozhodnutí výslovne uvedená nebola. Jednotlivé zložky tejto pomoci a zodpovedajúce sumy boli uvedené v odôvodneniach č. 200 až č. 209 rozhodnutia,

— účinky gréckeho zákona č. 3185/2003 (ďalej len „grécky zákon")[5] na výkon rozhodnutia vo vnútroštátnom právnom poriadku.

17. Navrhujem začať skúmanie tretím bodom, keďže tento môže predstavovať prekážku pre výkon rozhodnutia vo vnútroštátnom právnom poriadku, pokiaľ by bolo z právneho hľadiska nemožné zabezpečiť vrátenie pomoci do majetku, ktorý Olympic Airways ešte vlastnila v čase vydania rozhodnutia. Navyše v prípade, ak by grécky zákon mohol sťažiť alebo znemožniť riadny výkon rozhodnutia, nastoľuje sa otázka, či už samotné prijatie tohto zákona nie je nesplnením povinností vyplývajúcich z práva Spoločenstva.

18. Ako som už uviedol v bode 2 týchto návrhov, predmetom tohto konania je výlučne údajné nesplnenie povinností vyplývajúce z rozhodnutia. Preto sú tvrdenia, ktoré sa opierajú o prípadné nesprávne alebo nepresné posúdenie skutkového stavu prejednávanej veci, v tomto konaní neprípustné.[6]

5 — FEK A 229/26.9.2003.

6 — Pozri rozsudky z 30. júna 1988, Komisia/Grécko, 226/87, Zb. s. 3611, bod 11; z 27. októbra 1992, Komisia/Nemecko, C-74/91, Zb. s. I-5437, bod 10, a z 27. júna 2000, Komisia/Portugalsko, C-404/97, Zb. s. I-4897, bod 57.

B — *Grécky zákon*

19. Komisia spomenula grécky zákon prvýkrát až v replike. Zjavne nemala vedomosť o prijatí tohto zákona. Žaloba bola podaná do kancelárie Súdneho dvora 25. septembra 2003, kým uvedený zákon bol uverejnený v *Úradnom vestníku Helénskej republiky* 26. septembra 2003.

20. Komisia konštatuje, že grécky zákon vytvoril vo svojom článku 27 nevyhnutný rámec pre reštrukturalizáciu skupiny Olympic. Toto opatrenie zahŕňalo okrem prevodu personálu rovnako aj prevod majetku bývalého podniku Olympic Airways — t. j. lietadiel a s tým spojených štátnych záruk, práv spojených s letmi obyčajne nazývaných „slots", názvu, trhového podielu, zmluvných vzťahov a rôznych vymáhateľných pohľadávok — na novú spoločnosť „Olympic Airlines", ktorý sa uskutočnil bez prevzatia záväzkov a bez možnosti vymáhať dlhy pôvodného podniku od novej spoločnosti. Na túto novú spoločnosť, na ktorú neboli prevedené záväzky Olympic Airways, sa teda vzťahoval osobitný režim ochrany pred veriteľmi bývalého podniku. Obdobné zaobchádzanie sa uplatňovalo aj na ostatné oblasti činnosti Olympic Airways.

21. Podľa názoru Komisie vnútroštátne orgány tým, že majetok novej spoločnosti Olympic Airlines podriadili osobitnému režimu ochrany pred veriteľmi, zabránili vráteniu pomoci podľa rozhodnutia. Súčasne záväzky zostali prevažne na spoločnosti Olympic Airways, ktorej nezostal žiadny majetok, ktorým by mohli byť uspokojené pohľadávky. Z toho vyplývajúca prekážka skutočného vrátenia pomoci bola teda plánovaná na legislatívnej úrovni a z väčšej časti sa už začala uplatňovať.

22. Okrem toho v tomto prípade nedošlo k založeniu dcérskej spoločnosti spoločnosťou, ktorá prijala pomoc, ale išlo o prevod na inú spoločnosť v rámci skupiny. Týmto spôsobom Grécko, ktoré bolo jediným alebo hlavným akcionárom dotknutých spoločností, zabezpečilo hospodársku kontinuitu medzi Olympic Airways a Olympic Airlines prostredníctvom transformácie dlhu zahŕňajúcej prevzatie najvýnosnejších aktív bývalého podniku Olympic Airways novou spoločnosťou bez akéhokoľvek protiplnenia. Podľa gréckeho zákona je nová spoločnosť chránená pred veriteľmi bývalého podniku. Grécko teda takmer rok po vydaní rozhodnutia prijalo legislatívne opatrenia, ktoré podľa vnútroštátneho práva zabránili skutočnému vráteniu pomoci. Týmto pokusom odňať rozhodnutiu akýkoľvek praktický účinok uskutočnilo Grécko pravý opak toho, k čomu ho rozhodnutie zaväzovalo.

23. Grécka vláda vo svojej duplike priamo neodpovedá na vecné tvrdenia vo vzťahu

k cieľom, ako aj hospodárskym a právnym dôsledkom gréckeho zákona.

24. V prvom rade uvádza, že tvrdenie Komisie je neprípustné z dôvodu, že Komisia, pri neexistencii postupu pred začatím konania, nemohla prekročiť rámec cieľa prebiehajúceho konania, ktorým je výkon rozhodnutia Helénskou republikou. V tejto súvislosti poukazuje na konanie vo veci formálneho zisťovania vo veci novej predpokladanej pomoci v prospech Olympic Airways, ktoré Komisia začala na základe rozhodnutia zo 16. marca 2004 podľa článku 88 ods. 2 ES. V rámci tohto konania bol jednou z hlavných skúmaných otázok práve grécky zákon a transformácia skupiny Olympic Airways na základe tohto zákona. Pokiaľ ešte stále prebieha formálne zisťovanie vo veci novej pomoci podľa článku 88 ods. 2 ES, Komisia sa nemôže opierať o tvrdenia a dôvody, ktoré sú predmetom tohto zisťovania. V opačnom prípade by predčasnými tvrdeniami prejudikovala výsledok tohto zisťovania.

25. Ďalej grécka vláda podáva zhrňujúci prehľad odôvodnenia gréckeho zákona. Tento zákon je právnym základom reštrukturalizácie Olympic Airways, ktorej cieľom je čo najrýchlejší prevod leteckých činností tejto spoločnosti a uľahčenie privatizácie jej zvyšných činností. Tým spôsobom by Grécko mohlo získať späť čo najväčšiu časť investícií, ktoré od roku 1994 poskytlo v prospech Olympic Airways. O týchto zámeroch tento podnik Komisiu od začiatku informoval.

26. Grécka vláda nakoniec tvrdí, že grécky zákon nezabraňuje vymáhaniu pomoci uvedenej v rozhodnutí. Konanie o vymáhaní pomoci už bolo samostatne začaté a bude prebiehať samostatne podľa gréckeho zákona.

27. Tvrdenie gréckej vlády o tom, že argumentácia Komisie založená na gréckom zákone je neprípustná, nemožno podľa mňa akceptovať. V tomto smere je potrebné rozlišovať medzi skúmaním zlučiteľnosti opatrení stanovených v tomto zákone s článkom 88 ods. 1 ES na jednej strane a posúdením právnych a finančných účinkov tohto zákona na výkon rozhodnutia, ktoré predchádzalo prijatiu zákona, na strane druhej.

28. V rámci predmetnej žaloby o nesplnenie povinnosti ide výlučne o to, či grécky zákon vytvára právne alebo ekonomické prekážky pre účinný výkon rozhodnutia.

29. Z rozhodnutia totiž vyplýva, že jeho cieľom je vrátenie pomoci, ktorou Grécko protiprávne podporovalo ekonomické a obchodné činnosti Olympic Airways, a tým narúšalo hospodársku súťaž v odvetví civilného letectva. Na dosiahnutie tohto cieľa sa vyžaduje, aby podnik, ktorý je z hospodárskeho, ako aj z finančného hľadiska skutočne zodpovedný za hospodárske činnosti zvýhodnené dotknutou pomocou, znášal finančné dôsledky vrátenia pomoci.

30. Z informácií, ktoré Komisia ku gréckemu zákonu poskytla a ktoré napokon grécka vláda ani nenamietala, vyplýva, že uplatnenie gréckeho zákona malo za následok, že správa akýchkoľvek činností leteckej dopravy bola prevedená z Olympic Airways na novú spoločnosť Olympic Airlines. Tento prevod zahŕňal prevod všetkých súvisiacich aktív, a to „bez akýchkoľvek dlhov" a bez možnosti vymáhať na základe vnútroštátneho práva pohľadávky proti bývalej spoločnosti Olympic Airways od novej spoločnosti, na ktorú bola prevedená časť majetku.

31. Ak by informácie poskytnuté Komisiou boli správne, potom by uplatňovanie gréckeho zákona mohlo brániť účinnému výkonu rozhodnutia. Po prvé by už podniknuté kroky smerujúce k vráteniu pomoci Olympic Airways nemohli viesť k sledovanému cieľu, keďže táto spoločnosť už nedisponuje dostatočnými aktívami potrebnými k vráteniu dotknutej pomoci. Po druhé by bol zmarený cieľ rozhodnutia, ktorým je obnovenie účinnej hospodárskej súťaže v odvetví letectva, a to z dôvodu, že finančné záväzky vzniknuté v súvislosti s vrátením pomoci by už nemali spätné účinky na hospodárske a obchodné operácie, ktoré boli dotknutou pomocou protiprávne zvýhodnené. Ak by aj v krajnom prípade, ktorý je nepravdepodobný, postačovali aktíva Olympic Airways na vrátenie pomoci, nová spoločnosť Olympic Airlines by disponovala všetkými výhodami v hospodárskej súťaži vyplývajúcimi z protiprávnej pomoci.

32. V tejto súvislosti má osobitný význam rozsudok vo veciach Taliansko a SIM 2 Multimedia/Komisia [7], na ktorý Komisia správne poukázala. V týchto konaniach išlo o prevod aktív podniku v ťažkostiach.

33. V bodoch 76, 77 a 78 uvedeného rozsudku Súdny dvor konštatoval, že „požiadavky týkajúce sa vymáhania pomoci nezlučiteľnej so spoločným trhom ešte *a priori* nevylučujú, aby mohol podnik v ťažkostiach prijať ozdravné opatrenia." Ak by sa však takémuto podniku bez ďalších podmienok v priebehu formálneho zisťovania týkajúceho sa pomoci, ktoré sa ho priamo dotýka, povolilo založiť dcérsku spoločnosť, na ktorú by následne previedol svoje najvýnosnejšie hospodárske aktivity, malo by to za následok,

7 — Rozsudok z 8. mája 2003, C-328/99 a C-399/00, Zb. s. I-4035, body 76, 77 a 78.

že každej spoločnosti by bolo umožnené vyňať tieto aktíva z majetku materskej spoločnosti, čo by bolo spojené rizikom, že vymáhanie tejto pomoci by bolo čiastočne alebo úplne neefektívne. Aby rozhodnutie nestratilo svoj potrebný účinok a aby nepretrvávalo narúšanie hospodárskej súťaže, môže Komisia požadovať, aby sa vymáhanie pomoci neobmedzovalo iba na pôvodný podnik, ale aby zahŕňalo aj podnik, ktorý bude s prevedenými výrobnými prostriedkami pokračovať v činnosti pôvodného podniku, ak určité aspekty prevodu umožňujú konštatovať, že medzi týmito dvoma podnikmi existuje hospodárska kontinuita.

34. V prejednávanej veci nedošlo k založeniu dcérskej spoločnosti spoločnosťou, ktorá získala pomoc, ale išlo o prevod hlavných aktív pôvodnej spoločnosti Olympic, na ktorej zostala väčšina záväzkov, na inú spoločnosť v rámci skupiny na základe zákona. Zastávam názor, že Grécko, ktorý je jediným alebo hlavným akcionárom dotknutých spoločností, chcelo za uvedených podmienok legislatívne zabezpečiť hospodársku kontinuitu medzi Olympic Airways a Olympic Airlines. To nasvedčuje tomu, že išlo o zabránenie účinnému vráteniu pomoci vo vnútroštátnom práve, a teda o pokračovanie v narúšaní hospodárskej súťaže.

35. Z toho vyplýva, že dôsledky gréckeho zákona sú v rozpore s rozhodnutím, a teda že grécka vláda si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z rozhodnutia. Grécka vláda musí navyše odstrániť všetky prekážky, ktoré vyplývajú z tohto zákona pre výkon rozhodnutia, ktorý by zodpovedal jeho pôsobnosti, t. j. ktorý by zabránil narušeniam hospodárskej súťaže vyvolaného pomocou.

36. Túto poslednú požiadavku uvádzam preto, aby som mohol zdôrazniť, že prípadné vrátenie pomoci, ktoré by nezaťažilo hospodárske činnosti, ktoré boli skutočne zvýhodnené, nemožno považovať za riadne vykonanie rozhodnutia. Inak povedané: vrátenie musí mať také účinky na podmienky hospodárskej súťaže, ktoré rozhodnutie predpokladalo.

C — *Vrátenie pomoci vo výške 41 miliónov eur*

37. Podľa článku 4 rozhodnutia malo Grécko do dvoch mesiacov od oznámenia tohto rozhodnutia upovedomiť Komisiu o opatreniach, ktoré prijalo v súvislosti s vykonaním tohto rozhodnutia.

38. Podľa článku 3 ods. 2 rozhodnutia sa vrátenie pomoci uvedenej v článkoch 1 a 2 tohto rozhodnutia malo uskutočniť bezodkladne podľa postupov stanovených vnútroštátnou právnou úpravou, pokiaľ tieto postupy umožnia okamžitý a účinný výkon rozhodnutia.

39. Pokiaľ ide o vymáhanie sumy 41 miliónov eur uvedenej v článku 1 rozhodnutia, ktorá nebola sporná, grécka vláda oznámila Komisii až listom z 26. júna 2003, že o jej vymáhaní rozhodne až „pred koncom augusta 2003". Napokon 25. septembra 2003 prijali príslušné orgány akt o potvrdení existencie dlhu Olympic Airways voči gréckemu štátu vo výške 41 miliónov eur zvýšených o úroky. Podľa tvrdenia gréckej vlády predstavoval tento akt nevyhnutný titul na vymáhanie.

40. Na vykonanie aktu o potvrdení existencie dlhu bol 1. októbra 2003 vydaný individuálne záväzný príkaz na zaplatenie dlhu. Dňa 23. októbra 2003 podala Olympic Airways v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva námietku proti tomuto príkazu na príslušný správny súd a súčasne podala návrh na odklad výkonu tohto príkazu. Uznesením z 26. januára 2004 bolo návrhu na odklad výkonu vyhovené.

41. Grécka vláda na pojednávaní zdôvodnila omeškanie pri vymáhaní sumy 41 miliónov eur ťažkosťami pri definovaní a zisťovaní rozsahu pomoci uvedenej v článku 2 rozhodnutia. Uviedla, že pred úplným vrátením pomoci chcela dosiahnuť riešenie týchto problémov s Komisiou. Následne grécka vláda postupovala v súlade s pravidlami vnútroštátneho správneho práva týkajúcimi sa vymáhania peňažných súm od súkromných osôb.

42. Je potrebné konštatovať, že po oznámení rozhodnutia už neexistovali žiadne pochybnosti o povinnostiach, ktoré z neho pre grécke orgány vyplývali. Okrem toho znenie rozhodnutia jasne a presne rozlišuje medzi pomocou 41 miliónov eur a ďalšou pomocou. Tým teda pre vymáhanie sumy 41 miliónov eur gréckou vládou v lehote stanovenej v rozhodnutí už neexistovala žiadna prekážka právnej alebo praktickej povahy. Z toho vyplýva, že grécka vláda si tým, že dotknutú pomoc vymáhala oneskorene, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z tohto rozhodnutia.

43. Ukázalo sa, že pokiaľ ide o vymáhanie sumy 41 miliónov eur, nenastal od prvého — oneskoreného — kroku gréckej vlády, žiaden pokrok. Takúto nečinnosť nemožno odôvodniť odvolaním sa výlučne na ustanovenia vnútroštátneho práva. Podľa judikatúry Súdneho dvora sa síce vrátenie protiprávne poskytnutej pomoci, v prípade neexistencie ustanovení Spoločenstva o vrátení proti-

právne poskytnutej pomoci, riadi zásadne príslušnými ustanoveniami vnútroštátneho práva, avšak tieto ustanovenia je potrebné uplatňovať tak, aby vrátenie pomoci vyžadované právom Spoločenstva nebolo prakticky znemožnené a aby boli v celom rozsahu zohľadnené záujmy Spoločenstva. [8]

44. Záujem Spoločenstva na riadnom výkone rozhodnutí o vrátení protiprávne poskytnutej pomoci sa prejavuje tiež tým, že tieto rozhodnutia musia byť urýchlene vykonané. Ako som už pri inej príležitosti spomenul [9], okamih, kedy boli opätovne obnovené narušené podmienky hospodárskej súťaže, je z hospodárskeho hľadiska určite relevantný. Podniky, ktoré mali prospech z protiprávne poskytnutej pomoci, môžu podmienky hospodárskej súťaže niekedy narúšať v takom rozsahu, že nastanú trvalé zmeny súťažnej štruktúry. Z toho dôvodu povinnosť dodržať lehoty stanovené pre vrátenie pomoci označenej za protiprávnu slúži tiež záujmom chráneným článkom 87 ES, a to zabráneniu narušenia hospodárskej súťaže vo vnútri Spoločenstva. Z toho vyvodzujem, že prísne podmienky stanovené Súdnym dvorom pre odôvodnenie toho, že povinnosť vrátenia nebola riadne splnená alebo nebola vôbec splnená, sa rovnako vzťahujú aj na nesplnenie tejto povinnosti v stanovenej lehote. Aj v tomto prípade sa ako kritérium rovnako uplatňuje „absolútna nemožnosť".

45. V tejto súvislosti sa v spise nikde nespomína, že grécka vláda rozhodnutie riadne vykonala, či už pred alebo po uplynutí lehoty. Ako vyplýva z môjho posúdenia účinkov gréckeho zákona, grécka vláda týmto zákonom riadny výkon rozhodnutia podľa vnútroštátneho práva prinajmenšom sťažila, ak nie úplne zmarila. Z toho vyvodzujem, že grécka vláda si rovnako nesplnila povinnosť pokračovať vo výkone rozhodnutia, ktorý už bolo začatý s oneskorením.

D — *Vrátenie pomoci uvedenej v článku 2 rozhodnutia*

46. Pomoc uvedená v článku 2 rozhodnutia sa vyznačuje tým, že sa týka rozličných finančných plnení, ktoré mala Olympic Airways na základe zákona alebo zmluvy uskutočniť, ktorých nezaplatenie alebo odklad platenia však Grécko tolerovalo.

8 — Rozsudok Komisia/Portugalsko, už citovaný, bod 55.

9 — Pozri bod 18 mojich návrhov vo veci Komisia/Španielsko (rozsudok z 26. júna 2003, C-404/00, Zb. s. I-6695.

47. Sumy, o ktoré ide pri jednotlivých druhoch príspevkov, poplatkov, zmluvných povinností a daní, sú opísané v odôvodneniach č. 205 až 209 rozhodnutia.

48. Pokiaľ ide o kvalifikovanie týchto opatrení ako pomoci, stanovenia výšky a spôsobov ich vymáhania, toto rozhodnutie vyvolalo polemiku medzi Komisiou a gréckou vládou, ktorá sa preniesla do tohto konania.

49. Diskusia zahŕňala predovšetkým tri body:

— po prvé, kvalifikáciu pokračovania v neplatení jednotlivých dlhov ako pomoci,

— po druhé, určenie príslušnej výšky v jednotlivých prípadoch,

— po tretie, dohody, ktoré boli v súvislosti s vymáhaním týchto súm uzavreté.

50. Podľa názoru gréckej vlády formy pomoci uvedené v článku 2 rozhodnutia nezodpovedajú presne sumám uvedeným v tomto rozhodnutí, ale vychádzajú skôr z „prospechu" vyplývajúceho z pokračovaného tolerovania neplatenia týchto dlhov. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť rozdielny stupeň tolerancie gréckej vlády voči neplateniu a stupeň tolerancie, ktorú by prejavil súkromný investor.

51. Najprv poukazujem na svoje tvrdenie o tom, že v konaní, ktorého predmetom je nevykonanie právneho aktu Spoločenstva, nie je prípustné čo i len čiastočne spochybňovať zákonnosť takéhoto aktu. Ak by grécka vláda chcela spochybniť skutočnosť, že pokračovanie v neplatení jednotlivých dlhov treba kvalifikovať ako pomoc, musela by podať žalobu o neplatnosť. [10]

52. Pre každý prípad dodávam, že pojem pomoc je všeobecnejší ako pojem subvencia, keďže tento nezahŕňa iba pozitívne plnenia, ako sú samotné subvencie, ale zahŕňa tiež opatrenia, ktoré rozličným spôsobom znižujú náklady, ktoré za normálnych okolností zaťažujú podnik a ktoré v užšom slova zmysle síce nie sú subvenciami, avšak svojou povahou a účinkom sa im vyrovnávajú. [11]

10 — Pozri rozsudky už citované v poznámke pod čiarou 6.

11 — Rozsudok z 15. marca 1994, Banco Exterior de España, C-387/92, Zb. s. I-877, bod 13.

53. Takéto formy pomoci sú predovšetkým spôsobilé narušiť hospodársku súťaž, pretože významne znižujú prevádzkové náklady podniku na úkor ostatných podnikov, ktoré si riadne plnia svoje daňové a zmluvné povinnosti.

54. Narušenie hospodárskej súťaže, ktoré z toho vyplýva, možno odstrániť iba tým spôsobom, že nezaplatené dlhy vrátane úrokov a pokút budú urýchlene a v celom rozsahu uhradené. Už len samotné poskytnutie štedrých finančných úľav môže pre dlžníka znamenať značné zvýhodnenie, predovšetkým ak sa nachádza vo finančných ťažkostiach, keďže tento dlžník sa môže na rozdiel od bežnej obchodnej praxe vyhnúť riadnemu plneniu svojich finančných povinností.

55. Napokon, podľa môjho názoru nie je presvedčivé tvrdenie, že súkromný veriteľ by v porovnateľnej situácii postupoval rovnako ako finančné orgány a grécke letiská. Práve naopak, ak by dlžníkovi bezprostredne hrozil úpadok, súkromný veriteľ by sa snažil čo možno najskôr všetkými právnymi prostriedkami dosiahnuť vyplatenie dlhovanej sumy.

56. Pokiaľ ide o určenie pomoci, ktorú má Olympic Airways vrátiť, grécka vláda uvádza, že sumy uvedené v článku 2 rozhodnutia boli v odôvodneniach č. 205 až 209 rozhodnutia určené iba približne. Preto je z dôvodu nepresností potrebné žalobu zamietnuť v časti, v ktorej sa týka súm uvedených v článku 2.

57. Nastoľuje sa tu otázka, či v rozhodnutiach Komisie, ktorých predmetom je vrátenie protiprávne poskytnutej pomoci, musia byť vždy presne uvedené sumy, ktoré majú byť vrátené.

58. V tejto súvislosti treba konštatovať, že ani judikatúra, ako ani žiadne ustanovenie práva Spoločenstva nevyžadujú, aby Komisia, ak požaduje vrátenie pomoci označenej za nezlučiteľnú so spoločným trhom, presne určila sumu, ktorá má byť vrátená. Komisia sa všeobecne môže obmedziť na konštatovanie, že príjemca dotknutej pomoci je povinný ju vrátiť a vnútroštátnym orgánom prenechať vypočítanie presnej výšky tejto pomoci. Táto úloha patrí do širšieho rámca vzájomnej spolupráce, ku ktorej sú Komisia a členské štáty pri uplatňovaní článku 88 ES zaviazané.

59. V prejednávanej veci možno sumy, ktoré majú byť vrátené, ľahko vyvodiť z článku 2 v spojení s odôvodneniami rozhodnutia č. 205 až 209. Pokiaľ budú aj potom pretrvávať určité nejasnosti, mali by byť odstránené v rámci tejto spolupráce.

60. Z korešpondencie medzi Komisiou a gréckou vládou v období od februára do septembra 2003 vyplýva, že grécka vláda namietala proti pojmu pomoci použitému v článku 2 rozhodnutia, ako aj proti sume, ktorá mala byť vrátená. Grécka vláda sa ďalej odvolávala na viacero právnych problémov, ktoré znemožnili výkon tohto článku 2 vo vnútroštátnom právnom poriadku, ako aj na skutočnosť, že nemala právomoc nariadiť letisku Spata vymáhať nezaplatené letiskové poplatky od Olympic Airways.

61. Grécka vláda však zjavne, aj keď iba pomaly a nepresvedčivo, začala s výkonom niektorých častí článku 2:

a) nájomné dlhované letiskám vo výške 2,46 miliónov eur bolo predmetom konania o potvrdení existencie dlhu, čo bolo predpokladom pre začatie jeho vymáhania;

b) daň z pridanej hodnoty, ktorá bola Olympic Airways vyrubená v súvislosti s predajom náhradných dielov a palív, musí byť v rámci daňového priznania za rok 2003 uhradená a upravená o zákonné penále a pokuty;

c) pokiaľ ide o letiskové poplatky vo výške 33,9 miliónov eur dlhované letisku Spata, tieto by sa mali 2. apríla 2002 stať obsahom dohody o splácaní dlhu, podľa ktorej Olympic Airways odstúpi svoje príjmy z poskytovaných služieb vo verejnom záujme;

d) pokiaľ ide o takzvaný poplatok „spatosimo" vo výške 61 miliónov eur, grécka vláda sa odvolávala na viacero platieb, ktoré boli doložené dokladmi na sumu približne 22,8 miliónov eur. Napokon táto vláda vyhlásila, že Komisii odovzdala kópiu uvedenej dohody o splácaní dlhu, podľa ktorej Olympic Airways zaplatí poplatok „spatosimo" vo výške 58,3 milióna eur v 48 mesačných splátkach. Táto dohoda bola 31. marca 2004 nahradená druhou dohodou, rovnako s dobou splatnosti štyri roky. Komisia uvádza, že táto dohoda sa neplní;

e) pokiaľ ide o záväzky voči ministerstvám a verejným orgánom vo výške 28,9 miliónov eur, podľa gréckej vlády mali byť tieto započítané proti pohľadávkam Olympic Airways, čím ich zaplatenie už nie potrebné. Komisia však nemala k dispozícii účtovné doklady, v dôsledku čoho nemôže určiť, či takéto pohľadávky skutočne existujú.

62. Na základe vyššie uvedeného konštatujem, že grécka vláda si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 2 rozhodnutia. Pokiaľ grécka vláda aj tieto povinnosti plnila, postupovala pomaly a nesystematicky bez toho, aby svoje konanie mohla odôvodniť existenciou absolútnej nemožnosti.

63. Tieto konštatovania by mohli postačovať, ak by medzitým nedošlo k prijatiu gréckeho zákona. Dôsledky uplatňovania tohto zákona, ktoré som opísal v bodoch 19 až 22 týchto návrhov, by mohli spôsobiť, že realizácia dohody o splácaní dlhu uzatvorenej s Olympic Airways by bola z dôvodu nedostatku aktív úplne alebo čiastočne znemožnená. Navyše prevod väčšiny aktív tohto podniku na Olympic Airlines môže na vnútroštátnej úrovni zabrániť vymáhaniu pomoci od spoločnosti, ktorá prevzala hospodárske činnosti a ktorá mala z tejto pomoci prospech. Toto zabránenie výkonu rozhodnutia ako také umožňuje vyvodiť záver, že grécka vláda zjavne nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 2 a 3 uvedeného rozhodnutia.

III — Návrh

64. Na základe uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor vyhovel žalobe Komisie a určil, že

1. Helénska republika si tým, že neprijala v súlade s článkom 3 rozhodnutia Komisie 2003/372/ES z 11. decembra 2002 o pomoci, ktorú Grécko poskytlo v prospech Olympic Airways [*neoficiálny preklad*], v stanovenej lehote všetky opatrenia potrebné na vrátenie pomoci, ktorá bola posúdená ako protiprávna a nezlučiteľná so spoločným trhom (s výnimkou pomoci týkajúcej sa príspevkov IKA), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z tohto rozhodnutia a zo Zmluvy ES,

2. Helénska republika je povinná nahradiť trovy konania.